

Изх. №53-04-1002/11.01.2017 г.

ЗКПО – чл. 204, ал. 1, т. 2

ЗДДФЛ – чл. 24, ал. 1 и 2

КСО – чл. 6, ал. 12

ЗЗО – чл. 40, ал. 1, т. 1

В дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика” е постъпило Ваше писмено запитване, прието с вх. №54-04-1002/...2016 г. във връзка с прилагането на разпоредбите на *Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО)*, *Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ)*, *кодекса за социално осигуряване (КСО)* и *Наредба за елементите на възнагражденията и доходите, върху които се правят осигурителни вноски (НЕВДПОВ)*.

В запитването е изложена следната фактическа обстановка:

Съгласно взето решение на ръководството на дружеството и по решение на Общото събрание на работниците и служителите на основание чл. 293 и чл. 294 от *Кодекса на труда (КТ)*, средствата за социално-битово обслужване да бъдат използвани за сключване на рентна застраховка „Живот“. Според решението всички служители ще имат право на рентна застраховка при условие, че са изработили най-малко половината от работните дни за съответния календарен месец. Стойността на застраховката ще се определя в различен размер, като основен критерий е длъжността, заемана от служителя, съобразно щатното разписание на предприятието.

Предложената оферта от застрахователни дружества е рентна застраховка „Живот“ за целите на застрахователния надзор в обхвата на т. 1, буква „б“ от Раздел I на Приложение № 1 на *Кодекса за застраховане (КЗ)*, като застрахователният продукт включва пожизнени или срочни периодични плащания срещу изплащане на еднократна или периодична премия.

Във връзка с изложената фактическа обстановка са поставени следните въпроси:

1. Разходите за рентна застраховка „Живот“ представляват ли социални разходи в натура по смисъла на чл. 204, ал. 1, т. 2 от ЗКПО предвид взетото решение от ръководството на дружеството и общото събрание на работниците и служителите?

2. Изплатените премии ще представляват ли доход на физическите лица, облагаем по реда на ЗДДФЛ, КСО и ЗЗО?

Предвид изложените обстоятелства, въпросите и относимата към тях нормативна уредба, изразявам следното становище:

По първи въпрос от запитването:

Съгласно чл. 204, ал. 1, т. 2 от ЗКПО с данък върху разходите се облагат документално обосноващите социални разходи, предоставени в натура на работници и служители и лица, наети по договор за управление и контрол (наети лица). Социалните разходи, предоставени в натура включват и разходите за вноски (премии) за допълнително доброволно осигуряване, за доброволно здравно осигуряване и за

застраховки „Живот“ (чл. 204, ал. 1, т. 2, буква „а“ от ЗКПО). Според §1, т. 55 от ДР на ЗКПО застраховки „Живот“ са тези по смисъла на §1, т. 14 от ДР на ЗДДФЛ (изм. – ДВ, бр. 97 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.). Не се облагат с данък социалните разходи по чл. 204, ал. 1, т. 2, б. „а“ от ЗКПО в размер до 60 лв. месечно за всяко наето лице, когато данъчно задължените лица нямат подлежащи на принудително изпълнение публични задължения към момента на извършване на разходите (чл. 208 от ЗКПО).

За целите на данъчното облагане понятието „социални разходи, предоставени в натура“ е дефинирано в т. 34 на §1 от ДР на ЗКПО. Дадени разходи се квалифицират като социални, предоставени в натура и се третират по реда на част четвърта от ЗКПО „Данък върху разходите“, когато критериите/ изискванията на дефиницията са изпълнени едновременно.

Едно от изискванията е социалните придобивки да са достъпни за всички работници и служители и за лицата, наети по договор за управление и контрол (наети лица). В практиката на Националната агенция за приходите се застъпва тезата, че дори и отношенията относно социално-битовото и културно обслужване на работниците и служителите да се основават на трудовото правоотношение, те не са в зависимост от престацията на работната сила. В този смисъл придобивки, които се предоставят в зависимост от резултатите от положен труд или от отработените дни, са по-скоро фактори за определяне на допълнително трудово възнаграждение, а не за разпределение на средства за социално-битово и културно обслужване. Посочената практика на НАП е принципна и не изследва в детайли естеството и реда и начина за предоставяне на различните видове социални придобивки в аспекта на критерия общодостъпност, въведен с §1, т. 34 от ДР на ЗКПО.

Поради многообразието на видовете социални придобивки е необходимо да бъде направена преценка за критерия общодостъпност за всеки вид социална придобивка, съобразно нейното естество и предназначение. За социалните придобивки, които се приемат като право по принцип, произтичащо от наличието на трудово правоотношение, за да се счита за достъпна социалната придобивка, тя трябва да е на разположение на всички наети лица, т.е. да може да се ползва по право от всички тях. Обвързването на достъпа до такъв тип социални придобивки с отработените за даден период дни и/или със заеманата длъжност, ще е противоречие с тяхната същност и цел. Макар и да са свързани с правоотношението между данъчно задълженото лице работодател и наетите лица, социалните придобивки не могат да бъдат в зависимост от престацията на работната сила. В случая тяхната цел е да обезпечат потребности на наетите лица, които засягат пряко и непосредствено живота им, а тези потребности очевидно не са в зависимост от заеманата от лицето позиция.

С оглед на изложеното, не е допустимо размерът на предоставената социална придобивка да зависи от заеманата от лицето длъжност или от постигнатите от него резултати. Следователно, ако дружеството сключва застраховка „Живот“ (която не е задължителна по силата на нормативен акт) на различна стойност в зависимост от заеманата позиция на отделните наети лица, разходите не могат да бъдат квалифицирани като социални разходи по смисъла на §1, т. 34 от ДР на ЗКПО, тъй като не са общодостъпни за всички наети лица. В този случай разпоредбите на чл. 204, ал. 1, т. 2, б. „а“ и чл. 208 от ЗКПО няма да са приложими.

По втори въпрос:

Относно прилагане на ЗДДФЛ:

На основание чл. 24, ал. 2 от ЗДДФЛ при определянето на облагаемия доход от трудови правоотношения не се включват:

- направените от работодателя социални разходи до 60 лв. месечно за всяко осигурено лице за вноски/премии за допълнително доброволно осигуряване, доброволно здравно осигуряване и/или застраховка „Живот“, отчетени от предприятията и търговските представителства, независимо дали извършват стопанска дейност (чл. 24, ал. 2, т. 12 от ЗДДФЛ); както и

- социалните разходи за сметка на работодателя, обложени по реда на ЗКПО (чл. 24, ал. 2, т. 9 от ЗДДФЛ).

Предвид посочените разпоредби, **социалните разходи**, предоставени в натура под формата на вноски (премии) за допълнително доброволно осигуряване, за доброволно здравно осигуряване и за застраховки „Живот“, не се включват в облагаемия доход на физическите лица и съответно не се облагат с данък по реда на ЗДДФЛ, включително когато общата им стойност превишава 60 лв. месечно за всяко лице.

Когато начислените и внесените премии по застраховки „Живот“ не могат да се третираат като социален разход по смисъла на ЗКПО (какъвто е конкретният случай предвид изразеното становище по първи въпрос), тези премии следва да се считат за облагаем доход на съответните физически лица на основание чл. 24, ал. 1 от ЗДДФЛ, т.е. облагат се по предвидените в закона правила за доходите от трудови правоотношения.

Относно прилагане на осигурителното законодателство:

Важно е да се има предвид, че дължимостта на осигурителните вноски върху социалните разходи не е свързана с данъчното им третиране съгласно ЗДДФЛ и ЗКПО.

Единственото изключение са разпоредбите относно ваучерите за храна, които препращат към ЗКПО.

За целите на осигуряването, за да бъдат разглеждани като социални разходи, средствата за СБКО следва да са предоставени по реда на чл. 293 и чл. 294 от КТ, което е видно от описаната фактическа обстановка.

Задължението за внасяне на осигурителни вноски върху средствата за социални разходи и основанията за възникването му са нормативно регламентирани в чл. 6, ал. 12 от КСО. Съгласно цитираната разпоредба, до 31. 12.2016 г. върху средствата за социални разходи, давани постоянно или периодично пряко на лицата по чл. 4, ал. 1 от кодекса в пари или в натура, се внасят осигурителни вноски в размера за фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО", определени по реда на чл. 6, ал. 3 и ал. 5 от кодекса. От 01.01.2017 г. текста на разпоредбата е променен и върху средствата, изплатени за сметка на социалните разходи се дължат осигурителни вноски за всички осигурени социални рискове.

Дължат се и вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване (основание чл. 6, ал. 12 от кодекса във връзка с чл. 157, ал. 6 от КСО).

Предвид уреденото по силата на чл. 40, ал. 1, т. 1 от **Закона за здравното осигуряване (ЗЗО)** уеднаквяване на осигурителния доход за държавното обществено осигуряване и здравното осигуряване, върху средствата за социални разходи се дължат и здравноосигурителни вноски.

Разпоредбите на КСО по отношение елементите на осигурителния доход са прецизирани в НЕВДПОВ (аргумент чл. 6, ал. 14 от КСО).

На основание чл. 2, ал. 1 от наредбата, осигурителни вноски се изчисляват и внасят върху стойността на средствата и сумите, изплатени или начислени и неизплатени за сметка на социални разходи пряко, постоянно или периодично на лицата по чл. 4, ал. 1 от КСО в пари или в натура.

В чл. 2, ал. 2 и ал. 3 от същата наредба са определени социалните разходи, върху които не се дължат осигурителни вноски. Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени за сметка на социалните разходи за издръжка на столове (включително за поевтиняване на храната в тях), на здравни и лечебни заведения, детски заведения, почивни бази, поддържане на културни потребности на работниците и служителите, вноски за доброволно пенсионно осигуряване, доброволно здравно осигуряване и доброволно осигуряване за безработица и професионална квалификация, както и върху еднократните помощи в пари или в натура, изплатени на работниците и служителите за лекарства, при продължително боледуване, за раждане, при смърт на член от семейството или при други случайно настъпили събития (основание чл. 2, ал. 2 от НЕВДПОВ).

Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени под формата на ваучери за храна на работници и служители, включително на лицата, работещи по договори за управление при условията на чл. 209, ал. 1 от ЗКПО (аргумент чл. 2, ал. 3 от НЕВДПОВ).

От цитираните разпоредби на наредбата е видно, че разходите за застраховки „Живот” не са включени в социалните разходи, върху които не се начисляват и внасят осигурителни вноски.

Друг аргумент по отношение на основанията за начисляване на осигурителни вноски върху направените от работодателя разходи за застраховка „Живот” може да се изведе по аргумент на противното от нормата на чл. 2а от НЕВДПОВ, съгласно която осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху направените от работодателя разходи за застраховки, **определени като задължителни с нормативен акт.**

С оглед на гореизложеното, върху направените от работодателя разходи за застраховка „Живот” се дължат осигурителни вноски на основание чл. 6, ал. 12 и чл. 157, ал. 6 от КСО и чл. 40, ал. 1, т. 1 от ЗЗО.

Настоящото становище е принципно и е въз основа на изложената в запитването фактическа обстановка. В случаите, когато в производство, възложено по реда на **Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК)** се установи фактическа обстановка различна от посочената, Вие не може да се позовавате на разпоредбата на чл.17, ал.3 от ДОПК.